

POSTANOWIENIE

Dnia 20 stycznia 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Józef Iwulski (przewodniczący)

SSN Dawid Miąsik (sprawozdawca)

SSN Romualda Spyt

w sprawie ze skargi D. J.

na przewlekłość postępowania Sądu Apelacyjnego w [...] w sprawach [..]

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w [...]

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 20 stycznia 2015 r.,

**1. odrzuca skargę w zakresie dotyczącym sprawy o rozwód o
sygnaturze [...],**

**2. oddala skargę w zakresie dotyczącym sprawy o wznowienie
postępowania o sygnaturze [...].**

UZASADNIENIE

D. J. (skarżący), reprezentowany przez adwokata, wniósł 13 października 2014 r. na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz.U. Nr 179, poz. 1843, ze zm.) skargę na przewlekłość postępowania w sprawie o rozwód [...] oraz w sprawie ze skargi o wznowienie postępowania [...]. Skarżący wniósł o stwierdzenie przewlekłości tych postępowań oraz o zalecenie sądowi rozpoznającemu sprawę podjęcia w wyznaczonym terminie odpowiednich czynności (bezzwłoczne

dostarczenie odpisu wyroku z 4 czerwca 2014 r. wraz z uzasadnieniem; bezzwłoczne wykonanie przez Sąd drugiej instancji wszystkich przewidzianych prawem czynności umożliwiających merytoryczne rozpoznanie skargi w sprawie [...]; zobowiązanie Prezesa Sądu Apelacyjnego w [...] do osobistego pisemnego uzasadnienia przyczyn przekazania skarżącemu niezgodnej z prawdą informacji o przesłaniu odpisu wyroku z uzasadnieniem; zobowiązanie Prezesa Sądu do objęcia osobistym nadzorem spraw o sygnaturze [...] oraz ewentualnej nowej sprawy wynikającej z pozytywnego rozpoznania skargi o wznowienie), zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz skarżącego kwoty 2.000 zł oraz kosztów postępowania i zwrot uiszczonych opłat stałej od skargi w wysokości 100 zł. W przypadku uznania, że niedopuszczalne jest wniesienie jednej skargi na przewlekłość w dwóch nierozzerwalnie powiązanych ze sobą sprawach, skarżący wniósł o uznanie wniesionej skargi jako skargi na przewlekłość postępowania w sprawie o wznowienie postępowania.

Uzasadniając zarzut przewlekłości postępowania w sprawie [...] pełnomocnik skarżącego wskazał, że przewlekłości tej upatruje w terminie sporządzenia uzasadnienia wyroku oraz nedoręczeniu odpisu wyroku wraz z uzasadnieniem. Uzasadnienie wyroku z 4 czerwca 2014 r. zostało sporządzone 18 sierpnia 2014 r. i do chwili wniesienia skargi nie zostało doręczone skarżącemu. Natomiast przewlekłości postępowania w sprawie ze skargi o wznowienie postępowania skarżący upatruje w bezpodstawnym wezwaniu go do uzupełnienia braków formalnych i fiskalnych skargi na podstawie zarządzenia z 29 lipca 2014 r. Zarządzenie to wydał sędzia będący referentem w sprawie rozwodowej. Ten sam sędzia wydał 18 czerwca 2014 r. zarządzenie o wpisaniu sprawy do repertorium, nie dostrzegając wówczas żadnych braków skargi. Skarżący ponadto podnosi, że 23 września 2014 r. w sprawie ze skargi wyznaczono sędziego referenta oraz wyznaczono datę posiedzenia niejawnego. Z powyższego skarżący wyprowadza wnioski, że wstępne rozpoznanie skargi nastąpi dopiero po 4 miesiącach od jej wniesienia, co jest terminem przesadnie długim, jak na rozpoznanie prostej w istocie sprawy, w której do nieprawidłowości doszło w wyniku błędów Sądu. Dlatego, zdaniem pełnomocnika skarżącego, w sprawie nastąpiły co najmniej dwa trwające dłużej niż miesiąc okresy bezczynności Sądu: między złożeniem skargi o

wznowienie postępowania 18 czerwca a zarządzeniem o wezwaniu do uzupełnienia braków z 28 lipca 2014 r. oraz między uzupełnieniem braków formalnych skargi 11 sierpnia 2014 r. a wyznaczeniem sędziego referenta oraz terminu posiedzenia niejawnego 18 września 2014 r.

W odpowiedzi na skargę Prezes Sądu Apelacyjnego w [...] wniósł o odrzucenie skargi na przewlekłość postępowania w sprawie [...], ponieważ skarga dotycząca przewlekłości postępowania w tej sprawie została wniesiona po wydaniu w tej sprawie w dniu 4 czerwca 2014 r. prawomocnego wyroku. Prezes Sądu Apelacyjnego wniósł także o oddalenie skargi w zakresie dotyczącym postępowania ze skargi o wznowienie postępowania, gdyż uwzględniając termin wniesienia skargi (18 czerwca 2014 r.), termin jej rozpoznania na posiedzeniu niejawnym (23 października 2014 r.), znaczne obciążenie wydziału wpływem oraz okres urlopowy nie można uznać, że sprawa nie została rozpatrzona bez nieuzasadnionej zwłoki.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skargę na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki należało odrzucić w części dotyczącej sprawy rozwodowej oraz oddalić w części dotyczącej sprawy o wznowienie postępowania w sprawie rozwodowej.

Zgodnie z art. 2 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz.U. Nr 179, poz. 1843 ze zm., dalej jako ustawa) strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie w sprawie trwa dłużej, niż to konieczne dla wyjaśnienia tych okoliczności faktycznych i prawnych, które są istotne dla rozstrzygnięcia sprawy (ust. 1), przy czym dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania w sprawie rozstrzygnięcia co do

istoty (ust. 2). Z przepisu tego wynika, że celem skargi jest przeciwdziałanie trwającej przewlekłości, zaś jej funkcją przede wszystkim wymuszenie nadania sprawie odpowiedniego, sprawnego biegu procesowego (postanowienie Sądu Najwyższego z 12 czerwca 2012 r., III SPP 21/12 i powołane tam orzecznictwo). Służy temu zarówno samo stwierdzenie wystąpienia przewlekłości w postępowaniu (art. 12 ust. 2 ustawy), jak i możliwość zalecenia podjęcia przez sąd rozpoznający sprawę co do istoty odpowiednich czynności w wyznaczonym terminie (art. 12 ust. 3 ustawy).

Wskazywany cel ustawy nie może zostać zrealizowany w sytuacji, kiedy postępowanie zostało prawomocnie zakończone. Pod pojęciem „rozstrzygnięcia sprawy” w rozumieniu art. 2 ustawy należy rozumieć jej prawomocne zakończenie, ponieważ przedmiotem postępowania wywołanego skargą na przewlekłość jest badanie, czy doszło do naruszenia przysługującego skarżącemu prawa do sądu przez przewlekłe prowadzenie postępowania w sprawie od chwili jego wszczęcia do prawomocnego zakończenia. Dlatego art. 5 ust. 1 ustawy przewiduje, że skargę wnosi się w toku postępowania w sprawie. Stąd wniesienie skargi powinno nastąpić w toku postępowania, po zaistnieniu stanu, który w ocenie skarżącego uzasadnia podniesione w niej zarzuty, nie później jednak niż do czasu prawomocnego zakończenia postępowania (uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 28 marca 2013 r., III SPZP 1/13, OSNP 2013 nr 23-24, poz. 292; postanowienia Sądu Najwyższego z 12 sierpnia 2014 r., III SPP 159/14; z 10 czerwca 2014 r., III SPP 110/14). Czynności takie jak sporządzenie uzasadnienia i doręczenie odpisu wyroku Sądu drugiej instancji wraz z uzasadnieniem są czynnościami podejmowanymi po prawomocnym zakończeniu postępowania w sprawie. Dlatego skarga, w której zarzuca się zwłokę w sporządzeniu uzasadnienia lub w doręczeniu wyroku sądu drugiej instancji wraz z uzasadnieniem, jest niedopuszczalna (postanowienie Sądu Najwyższego z 24 września 2014 r., III SPP 205/14).

Argumentacja pełnomocnika skarżącego w zakresie dopuszczalności wniesienia w niniejszej sprawie skargi na przewlekłość obejmującej swym zakresem zakończone już prawomocnie postępowanie w sprawie rozwodowej opiera się na poglądach wyrażanych w orzecznictwie Sądu Najwyższego oraz piśmiennictwie na temat relacji zachodzących między postępowaniem ze skargi o

wznowienie postępowania a postępowaniem wznawianym. Wznowienie postępowania zmierza do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia sprawy, która już została prawomocnie osądzona. Postępowanie to inicjuje wniesienie skargi, traktowanej jako szczególnego rodzaju pozew, który od strony funkcjonalnej jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia. Dlatego postępowanie ze skargi nie jest pod względem podmiotowym i przedmiotowym nową sprawą, ale dalszym ciągiem rozpoznawania sprawy prawomocnie rozstrzygniętej. Powyższy pogląd prawny dotyczy jednak tylko relacji między postępowaniem wznowieniowym a postępowaniem wznawianym w zakresie przedmiotu obu postępowań i jego stron oraz odnosi się do merytorycznego etapu rozpoznania skargi o wznowienie postępowania, na którym to etapie sprawa jest rozstrzygana ponownie. Pogląd ten nie przekłada się na postępowanie ze skargi na przewlekłość postępowania, ponieważ inny jest przedmiot i funkcje tego postępowania. Podczas gdy wstępnym warunkiem dopuszczalności skutecznego wniesienia skargi o wznowienie postępowania jest prawomocne rozstrzygnięcie sprawy, z utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika, że warunkiem dopuszczalności skutecznego wniesienia skargi na przewlekłość postępowania jest wniesienie jej przed wydaniem takiego rozstrzygnięcia. Skoro skarga na przewlekłość postępowania ma przede wszystkim za zadanie eliminowanie i zapobieganie przewlekłości przez dyscyplinowanie Sądu do podejmowania terminowych i właściwych czynności prowadzących do rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie, skarga na przewlekłość postępowania wniesiona już po jego prawomocnym zakończeniu nie może odnieść tego skutku. Dotyczy to także zarzutów dotyczących działania Sądu w sprawie zakończonej prawomocnym wyrokiem, do wzruszenia którego zmierza skarżący występując ze skargą o wznowienie postępowania, przy rozpoznawaniu której to skargi doszło - zdaniem skarżącego - do przewlekłości postępowania.

W konsekwencji skarga na przewlekłość postępowania w sprawie [...], jako wniesiona po uprawomocnieniu się wyroku sądu drugiej instancji, jest niedopuszczalna i podlega odrzuceniu z mocy art. 370 k.p.c. w związku z art. 397 § 2 k.p.c. oraz art. 8 ust. 2 ustawy (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 16 marca 2009 r., III SPP 3/09, OSNP 2010 nr 17-18, poz. 225; z 5 sierpnia 2011 r.,

III SPP 18/11; z 12 czerwca 2012 r., III SPP 21/12; z 12 sierpnia 2014 r., III SPP 159/14).

Natomiast skargę na przewlekłość postępowania w sprawie [...] należało oddalić, ponieważ nie stwierdzono by doszło do naruszenia prawa skarżącego do rozpoznania bez nieuzasadnionej zwłoki sprawy ze skargi o wznowienie postępowania.

Zarzucając przewlekłość w postępowaniu ze skargi o wznowienie postępowania skarżący podnosi, że w sprawie nastąpiły co najmniej dwa nieuzasadnione, ponad miesięczne okresy bezczynności Sądu: 1) między złożeniem skargi w dniu 18 czerwca 2014 r. a zarządzeniem wzywającym do uzupełnienia braków z dnia 28 lipca 2014 r. oraz 2) między uzupełnieniem braków formalnych skargi w dniu 11 sierpnia 2014 r. a wyznaczeniem sędziego referenta w dniu 18 września 2014 r. Zdaniem skarżącego przewlekłość w postępowaniu wznowieniowym jest skutkiem wezwania go do uzupełnienia braków formalnych i fiskalnych skargi zarządzeniem z 28 lipca 2014 r. Zarządzenie to wydał ten sam sędzia, który wydał w dniu 18 czerwca 2014 r. zarządzenie o wpisaniu sprawy do repertorium, nie dostrzegając wówczas braków formalnych skargi o wznowienie.

Tymczasem skarga przysługuje na przewlekłość w ujęciu globalnym. O przewlekłości postępowania decyduje czas trwania całości postępowania, a nie tylko sama terminowość podejmowania przez sąd poszczególnych czynności, w szczególności jeżeli nie wpływają one na wydłużenie postępowania (postanowienia Sądu Najwyższego z 9 września 2011 r., III SPP 27/11; z 22 listopada 2010 r., III SPP 22/10; z 9 lipca 2009 r., III SPP 14/09). W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęto, że skarga na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu apelacyjnym bez nieuzasadnionej zwłoki jest nieuzasadniona, jeżeli w dniu jej sporządzenia upłynęło niewiele ponad 4 miesiące od wniesienia apelacji (postanowienie Sądu Najwyższego z 14 lutego 2006 r., III SPP 7/06, OSNP 2007 nr 5-6, poz. 88). Przenosząc powyższe zapatrywania na okoliczności faktyczne niniejszej sprawy należy uznać, że okres 4 miesięcy między wniesieniem skargi a jej rozpoznaniem na posiedzeniu niejawnym nie jest okresem na tyle długim, by uzasadnione było stwierdzenie przewlekłości postępowania.

Niezależnie od powyższego, odnosząc się do kwestionowanej przez skarżącego prawidłowości czynności podjętych przez Sąd Apelacyjny, należy podkreślić, że rozpoznając skargę na przewlekłość w postępowaniu ze skargi o wznowienie postępowania bada się wyłącznie te czynności, które są istotne dla rozstrzygnięcia wniosku skarżącego o wznowienie postępowania (postanowienia Sądu Najwyższego z 22 grudnia 2004 r., III SPP 64/04; z 11 grudnia 2013 r., III SPP 252/13). Zarzucając przewlekłość skarżący kwestionuje prawidłowość wezwania do uzupełnienia następujących braków formalnych skargi: 1) uzupełnienia brakującej opłaty; 2) wskazania zakresu zaskarżenia; 3) wskazania wartości przedmiotu sporu. Tymczasem wezwanie do uzupełnienia brakującej opłaty było prawidłowe, zatem nie można uznać wezwania do uzupełnienia braków formalnych skargi za czynność wadliwą, prowadzącą do przedłużenia terminu rozpoznania sprawy. Zgodnie z art. 23 pkt 2 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t.j. Dz.U. z 2014 r., poz. 1025), na który to przepis powołuje się skarżący, opłatę stałą w kwocie 40 złotych pobiera się od skargi o wznowienie postępowania ale tylko w sprawie, w której postępowanie nieprocesowe zostało wszczęte z urzędu. Jak wyjaśniono to w postanowieniu Sądu Najwyższego z 8 grudnia 2006 r., V CZ 98/06 przepis art. 23 pkt 2 ustawy o kosztach sądowych nie normuje wysokości opłaty stałej od wszystkich wymienionych w nim pism, lecz jedynie od pism wnoszonych w sprawach, w których postępowanie nieprocesowe zostało wszczęte z urzędu. W ocenie Sądu Najwyższego nie ulega wątpliwości, że skarga o wznowienie postępowania nie została wniesiona w sprawie objętej zakresem normowania art. 23 pkt 2 ustawy o kosztach sądowych. Zgodnie z art. 26 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych, zamieszczonym w rozdziale 1 Działu 3 tej ustawy „Wysokość opłat w procesie” od pozwu o rozwód pobiera się opłatę stałą w wysokości 600 zł. Stosownie zaś do art. 18 ust. 2 ustawy o kosztach sądowych przepisy ustawy przewidujące pobranie opłaty od pozwu stosuje się również do opłaty od skargi o wznowienie postępowania. Nie można zatem stwierdzić, że wzywając skarżącego do uzupełnienia braków formalnych skargi pod rygorem zwrotu na podstawie zarządzenia z 28 lipca 2014 r., Sąd Apelacyjny podjął wadliwą czynność, która doprowadziła do nieuzasadnionego przedłużenia postępowania, opóźniając

merytoryczne rozpoznanie skargi o wznowienie postępowania. Powyższe czyni zbędnym ocenę prawidłowości wezwania skarżącego do uzupełnienia braku polegającego na nieokreśleniu wartości przedmiotu sporu oraz na niewskazaniu zakresu zaskarżenia.

Nie można także przyjąć, że Sąd drugiej instancji dopuścił się przewlekłości postępowania nie wzywając skarżącego do uzupełnienia braków formalnych skargi niezwłocznie po wydaniu zarządzenia z 18 czerwca 2014 r. o wpisaniu sprawy do repertorium. Zarządzenie Zastępcy Przewodniczącego I Wydziału Cywilnego z 18 czerwca 2014 r. o wpisaniu sprawy do repertorium [...] dotyczy tylko założenia akt dla sprawy ze skargi powoda. Ponadto, zarządzenie wzywające do usunięcia braków zostało wydane 6 tygodni po założeniu akt sprawy co w żaden sposób nie prowadziło do przedłużenia postępowania w sprawie.

Globalna ocena długości postępowania w sprawie [...], uwzględniająca ocenę terminowości i prawidłowości poszczególnych, wskazanych przez skarżącego czynności Sądu drugiej instancji w sprawie ze skargi o wznowienie postępowania, nie uprawniają do stwierdzenia, że doszło do naruszenia prawa skarżącego do rozpoznania bez nieuzasadnionej zwłoki jego sprawy o wznowienie postępowania. Oceny tej nie zmienia okoliczność, iż skarżący wniósł skargę o wznowienie postępowania w sprawie rozwodowej. Sprawy rodzinne należą niewątpliwie do spraw mających istotne znaczenie dla osoby skarżącej się na naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, niemniej okres czterech miesięcy między wniesieniem skargi a jej wstępnym rozpoznaniem, w sytuacji gdy konieczne było uzupełnienie braków formalnych skargi, a jako podstawę wznowienia wskazano art. 401 pkt 1 k.p.c., mieści się w standardzie rozpoznawania spraw bez nieuzasadnionej zwłoki.

Mając powyższe na względzie Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji, zgodnie z art. 12 ust. 1 ustawy.